

NIEUWSBRIEF

April 2019

Inhoud

Nieuwe website

Huiszwaluwtil Engbergen

In gesprek met ...

Solitaire bomen

Werk in uitvoering

Een klucht opvliegende patrijzen

Aankondiging paas-event Sinderen

Vooraankondiging ledenexcursie

Nieuwe website

Heeft u onze nieuwe website al gezien???

Neemt u snel een kijkje en laat het ons weten wanneer u nog iets mist op onze website.

www.val-oudeijssel.nl

Wij zullen de website de aankomende weken nog verder vullen met actueel nieuws.

Huiszwaluwtil Engbergen

Door Vogelbescherming Nederland en SOVON was 2018 uitgeroepen tot het jaar van de huiszwaluw. Dit was voor de VAL aanleiding om een huiszwaluwtil te realiseren. Deze is half maart geplaatst aan de Oude IJssel nabij Engbergen achter Paardensportcentrum Diekshuus. In verstedelijkte gebieden wordt het voor huiszwaluwen steeds lastiger om geschikte gebouwen en nestmateriaal te vinden om hun nesten te kunnen bouwen. Een huiszwaluwtil biedt huiszwaluwen alternatieve nestgelegenheid.

Huiszwaluw (*Delichon urbicum*)

Streeknamen: huuszwaluw, hoeszwaluw, melkstetjen, zwaalver.

Van oorsprong is de huiszwaluw een berg en klifbewoner die zijn nesten onder overhangende rotsen maakt. Sinds de 19e eeuw is het een echte cultuurvolger geworden, die voor de nestbouw vrijwel volledig afhankelijk is van bebouwing.

Foto Rob Geerts

Kenmerken:

- Grootte: 13,5–15 cm;
- Geluid: Een ingetogen en heldere kwetterende roep 'prrrit – prrrit' zang.
- Levenswijze: Kolonievogel, zeer sociaal.
- Voedsel: Vliegende insecten, met name allerlei soorten vliegen, muggen en bladluizen. Een huiszwaluw met jongen vangt wel 9000 insecten per dag.
- Status: Trekvogel, aanwezig van april tot oktober. Overwinteringsgebied: Afrika in regio's met tropische regenwouden van Kameroen en het Congobekken.
- Broeden: 1–2 legsels per jaar met 4–5 (soms 2–6) eieren.
- Broedduur: 13–16 dagen, jongen blijven 23–30 dagen in het nest.

Verspreiding

De huiszwaluw komt in heel Nederland voor. Ondanks zijn ruime verspreiding is de broedpopulatie van de huiszwaluw t.o.v. de jaren 70 sterk afgenomen, van zo'n 350.000 paren naar 70.000–100.000. Dat is een afname van ongeveer 80%. Gelukkig nemen de aantallen sinds de eeuwwisseling weer langzaam toe! De oorzaak van de jarenlange afname:

- Verminderde mogelijkheden voor nestbouw.
- Bouwwijze van huizen is veranderd (minder overstekken, meer gladde materialen, donkere daklijsten en afwezigheid van nestmateriaal).
- Nesten worden verwijderd vanwege 'overlast'.
- Verminderde beschikbaarheid van vliegende insecten.

Broed- en nestgewoontes

Huiszwaluwen maken een nest van vele honderden klompjes modder. De nestplaats bevindt zich tegen buitenmuren, direct onder een verstekende dakrand of onder bruggen. De vogels hebben een zeer sterke voorkeur voor een witte achtergrond, daarom is de huiszwaluwtil ook wit geverfd.

Foto: Maria Woortman

Geschikte maatregelen om huiszwaluwen aan te trekken:

- Laat oude nesten zitten! Deze trekken andere huiszwaluwen aan.
- Hang kunstnesten direct onder de dakgoot of dakoverstek.
- Help vogels door een modderplaats aan te leggen.
- Gebruik geen insecticiden, zwaluwen zijn afhankelijk van insecten.

Zwaluwdraad

Tegenover de huiszwaluwtil zijn ook 2 traditionele telefoonpalen geplaatst, zgn. bok of A-palen met de bekende porseleinen isolatoren. Huis- en boerenzwaluwen maken graag gebruik van de draden als 'hangplek'. Overdag in het voorjaar en zomer zitten de zwaluwen massaal op deze draden met elkaar te kwetteren, veren te poetsen en te genieten van het zonnetje. Ook de pas uitgevlogen jongen worden hier door de ouders gevoerd. Het 'zwaluwdraad' is al een succes, begin april zijn de draden al volop gebruikt door boerenzwaluwen die terugkwamen uit hun overwinteringsgebieden.

Is een huiszwaluwtil succesvol?

Begin januari 2019 stonden er in Nederland 204 tillen klaar voor de terugkerende huiszwaluwen. In Gelderland staan er 13, in de Achterhoek slechts 1 (Sinderen bij NatuurlijkBuiten). Daarvan werden er in 2018 slechts 36 als bewoond gemeld, dat is bezetting van 17,4%. Wel is er een stijgende trend in bezetting waar te nemen. De aanwezigheid van al nestelende huiszwaluwen in de nabijheid blijft een belangrijke voorwaarde voor succes. Aan die voorwaarde wordt bij de til in Engbergen al voldaan. Daarnaast zijn een aantal andere factoren die de kans op succes van bewoning van een til door zwaluwen vergroot, namelijk:

- Modder voor nestmateriaal binnen 200m.
- Voldoende insecten: vee & mest trekt insecten, zo ook water waarboven huiszwaluwen graag foerageren.
- Goede, vrije aanvliegmogelijkheden rondom de til.

Ook aan deze voorwaarden voldoet de locatie Engbergen. Wij als VAL hebben dan ook goede hoop dat de huiszwaluwtil ook daadwerkelijk betrokken gaat worden door huiszwaluwen. We hopen natuurlijk dit voorjaar al, dan kunnen we allen van nabij het schouwspel van jonge huiszwaluwen aanschouwen, die met hun koppies buiten het nest schreeuwend om voedsel.

Foto: George Hageman

Op dit moment zijn de telefoondraden al een geliefde hangplek van de boerenzwaluwen.

Foto: Jan Besselink

In gesprek met

Dit keer hebben we een interview met Henry Steverink. Al 7 jaar bestuurslid van VAL Oude IJssel waarvan 3 jaar penningmeester/secretaris en inmiddels al weer 1,5 jaar voorzitter.

Wie is Henry Steverink?

Henry is melkveehouder en woont in de Silvoldse Sleage met zijn vrouw en 3 kinderen. Op het bedrijf worden 100 koeien gemolken. 100 melkkoeien op 40 ha eigen grond en een paar hectaren pachtgrond erbij is een intensieve bedrijfsvoering. Toch maakt hij ruimte voor natuur op zijn land. Uit de overtuiging dat dat noodzakelijk is voor behoud van biodiversiteit en voor draagvlak in de maatschappij.

Als je natuur zo waardevol vindt waarom geen overstap naar biologisch?

Henry heeft geen opvolger. Grote investeringen of wijzigingen in de bedrijfsvoering liggen daarom niet meer voor de hand. Bovendien is een biologisch bedrijf op 40 hectaren niet mogelijk. Hij moet dan te ver terug in aantallen koeien en kan dan niet voldoende melk produceren. Hij zou wel graag grond bijkopen zodat hij minder intensief kan produceren.

Ondanks de intensieve bedrijfsvoering toch ruimte voor agrarisch natuurbeheer?

Henry heeft knotbomen, elzensingels, akkerranden en kruidenrijkgrasland. De singels en knotbomen staan aan de randen van de percelen om er in de bedrijfsvoering zo min mogelijk hinder van te hebben. Het meest plezier heeft Henry van zijn kruidenrijkgrasland. De toename van biodiversiteit is er heel zichtbaar. Daarnaast is het ook nog productief. Al is dat laatste maar heel beperkt omdat kruidenrijkgrasland pas laat gemaaid mag worden en er mag geen mest op.

De akkerranden en het kruidenrijkgrasland gaat ten koste van goed productief land. Hierdoor kan Henry zelf minder voer voor zijn koeien produceren. De subsidie wordt gebruikt om extra voer aan te kopen. De financiële bijdrage is echt noodzakelijk om de natuurpakketten op het bedrijf te kunnen hebben.

Bewust omgaan met de omgeving, hoe combineer je dat met intensief produceren?

Om zo weinig mogelijk mineralen te verspillen, dat is beter voor milieu en financiën, werkt Henry met de kringloopwijzer. Een soort boekhoudprogramma om een goed beeld te krijgen van de mineralenkringloop op het bedrijf. Door goed inzicht te hebben in de mineralenstroom van voer, bodem en mest kan hierop gestuurd worden. Zo kan minder verlies en een betere benutting bereikt worden met een hogere grasopbrengst, minder mestafvoer en besparingen op ruwvoeraankoop of kunstmestaankoop als gevolg. Het systeem heeft dus een efficiënte en duurzame kant.

Natuur inclusieve landbouw lijkt het nieuwe toverwoord hoe kijk jij daar naar?

De maatschappelijke wens voor meer biodiversiteit in de landbouw zou tot hogere prijzen moeten leiden. De industrie speelt hierop in. Bijna alle supermarkten beginnen een eigen duurzamere lijn. Henry doet mee aan het Planet Proof keurmerk. Een keurmerk waar Friesland Campina op aansluit. Het keurmerk kent zwaardere eisen op het gebied van klimaat, dierenwelzijn en biodiversiteit. Deelname aan het keurmerk levert voor Henry een hogere melkprijs op. Henry voldeed al aan veel eisen en dit wordt nu ook

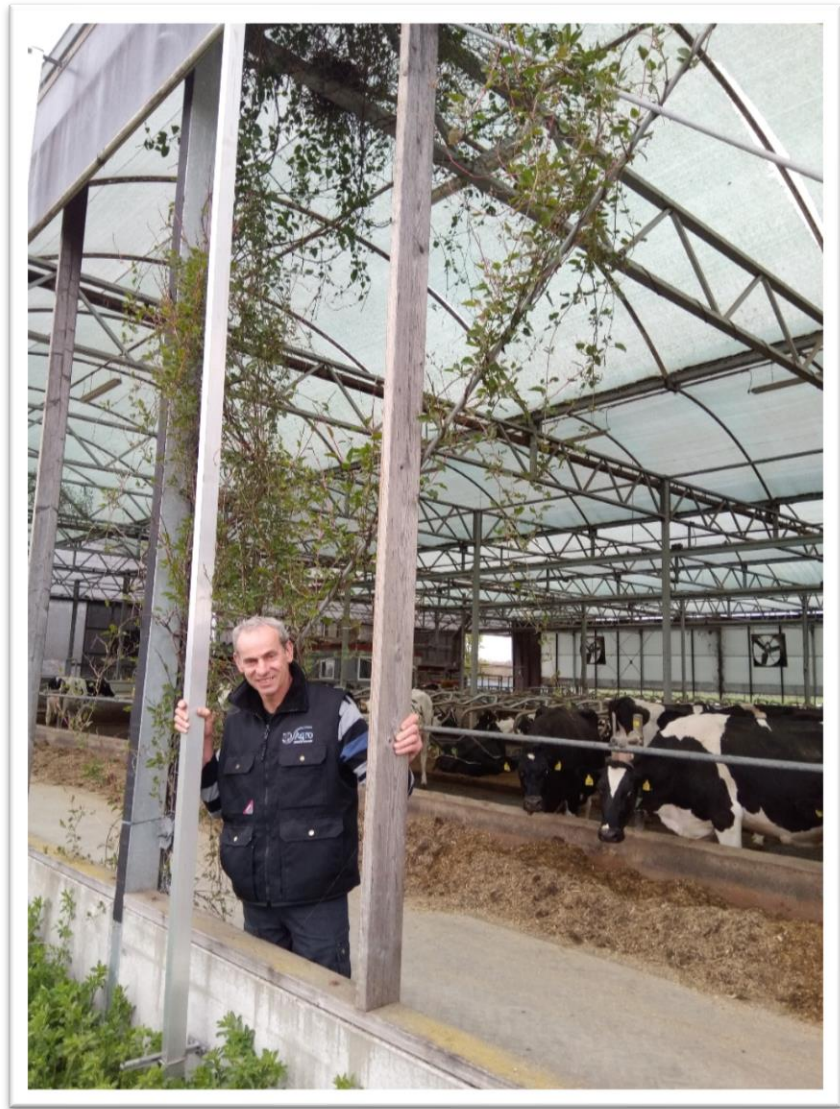
financieel gewaardeerd. Al zal hij, door met de jaren strenger wordende eisen, ook verder moeten gaan. Waaronder uitbreiding van zijn kruidenrijkgrasland.

Henry merkt hierbij op dat er ook beperkingen aan het systeem zitten. Nederland exporteert ongeveer twee derde van de melkproducten tegen een wereldmarktprijs. De wereldmarktprijs kent geen extra waardering voor biodiversiteit en duurzaamheid. Het klopt dat de consument meer moet willen betalen voor een duurzamer product maar dit zal dus niet voldoende zijn voor de verduurzaming van de hele melkveehouderij. Subsidies van overheden zullen dan ook noodzakelijk blijven. Ook heeft Henry zorgen over de toekomst van duurzame keurmerken. Op het moment dat alle extra investeringen in biodiversiteit en duurzaamheid de standaard worden is het de vraag of de melkveehouder dan nog een plus op de melkprijs blijft ontvangen.

Hoe zie je hierin de rol van een Agrarische Natuurvereniging, zoals VAL Oude IJssel?

Het is heel waarschijnlijk dat de Agrarische natuurverenigingen een rol gaan spelen bij de verduurzaming van de landbouw. Dit is één van de redenen waarom het bestuur als grootste speerpunt heeft om de naamsbekendheid van VAL Oude IJssel groter te maken en om meer agrarisch ondernemers lid te maken van de VAL. Als belangrijkste taak van de agrarische natuur vereniging ziet Henry enerzijds het bewuster maken van de boer, anderzijds bewuster maken van overheid en burgers dat meer landschap en biodiversiteit een financiële verantwoordelijkheid heeft.

Alleen met wederzijds bewustzijn kunnen we werken aan een mooier en rijker agrarisch landschap.

Solitaire bomen

Naar aanleiding van onze actie '**Samen maken we het landschap in 2019 nog mooier!**', hebben we heel veel aanmeldingen ontvangen. Door het succes van deze actie, hebben we moeten besluiten om even geen nieuwe aanmeldingen meer in behandeling te nemen.

Robert zal deze zomer met iedereen, die zich aangemeld heeft, een afspraak maken om de locatie en soort boom te bespreken, zodat we dit najaar kunnen starten met het planten van de solitaire bomen.

Foto: Rob Geerts

Werk in uitvoering

Afgelopen winter hebben we voor de gemeente Oude IJsselstreek 92 zomereiken mogen planten langs de Engbergseweg in Gendringen. Ze staan op een mooie zichtlocatie, dus misschien hebt u ze al zien staan. De bomen zijn voorzien van boompalen en een kunststof gietrand. Deze gietrand wordt gebruikt bij het watergeven. De gietrand laten we dan vollopen met water, zodat het water langzaam bij de wortels van de bomen terechtkomt. Op deze manier wordt voorkomen dat het meeste water wegstroomt. Na verloop van tijd wordt deze gietrand weer verwijderd. De komende 3 jaar verzorgen we hier ook het

watergeven. Binnenkort zullen we deze berm ook nog in gaan zaaien met een bloemrijk mengsel, zodat deze weg er de komende jaren fleurig bij ligt. Al met al een mooie opdracht die we met plezier hebben uitgevoerd.

Een klucht opvliegende patrijzen

Op het teken van een oude haan schiet de klucht als een grijsbruine wolk omhoog. 'Rrrrr...., rrr...., rrr...' Het geluid van snorrende vleugelslagen rolt over het bietenveld. Op hun korte vleugels, die zo nu en dan in een glijvlucht stilvallen, reppen de onbeholpen fladderaars zich naar de verte. Met 'kierrek...., kierrek,' geven de mannetjes de richting aan. De roodbruine uiteinden van de staartpennen dansen als achterlichtjes in de najaarszon.

De schoonheid van dit schouwspel wordt verstrekt, wanneer de kleuren van de veldhoenders zich in volledige harmonie mengen met de prachtige herfstkleuren van de bosrand. Om vervolgens, laagvliegend boven de grond, binnen driehonderd meter neer te strijken in een ander gewas om zo onvindbaar van de aardbodem te verdwijnen!

André Hendriksen (Montferland)

Aankondiging paas-event Sinderen

Vorig jaar hebben wij voor het eerst op het paas-event bij Auto Westerveld in Sinderen gestaan. Dit is ons goed bevallen. Dit jaar staan wij dan ook weer 2e paasdag op het paas-event.

2e paasdag, 22 april, van 11.00 tot 17.00 uur.

Naast de autoshow staat een tent waarin meerdere bedrijven uit de omgeving zich zullen presenteren.

Onze werkploeg zal buiten de tent aanwezig zijn met materiaal en om u te vertellen over de werkzaamheden die de VAL kan uitvoeren.

Binnen in de tent staat de VAL weer met een stand. U kunt bij ons, voor een mooie, speciale prijs tijdens de paasdagen, mestkastjes (gemaakt van gedroogd koemest) kopen. Er liggen verschillende zaadmengsels ter demonstratie die dit jaar ingezaaid worden als akkerrand of als kruidenrijke grasland.

En de koffie is gratis!

Wij hopen u op 2^e paasdag te ontmoeten bij Auto Westerveld aan de Keurhorsterweg 3 in Sinderen!

Vooraankondiging ledenexcursie

Noteer vast in uw agenda:

Zaterdag 15 juni 2019 van 13.00 tot 15.30 uur
organiseren wij onze jaarlijkse ledenexcursie weer!

Dit jaar gaan we naar melkveeproefbedrijf De Marke in Hengelo (GLD). Dit proefbedrijf van Wageningen University & Research onderzoekt en demonstreert al 25 jaar een schone en rendabele melkveehouderij en brengt de mineralenkringlopen in beeld. Ook aan de natuur rond dit melkveebedrijf wordt veel aandacht besteed. We gaan een rondleiding doen langs een deel van de natuurelementen en bezoeken een demoveld en natuurlijk de boerderij. De bedrijfsleider van De Marke, Zwier van de Vegte, zal ons meer vertellen over het onderzoek en de wijze van natuurinclusief boeren.

We gaan iets verder van huis, maar we denken hier een hele mooie, interessante middag te beleven.

Begin juni zullen wij jullie een uitnodiging sturen voor deze middag, maar noteer 15 juni vast in uw agenda, zodat u niets mist!

Contact

VAL Oude IJssel
Berkenlaan 128
7071 HT SILVOLDE
Telefoon: 0315 – 63 00 02

Robert Boevink (coördinator)
Telefoon: 06 – 27 25 03 09

E-mail: info@val-oudeijssel.nl

Website: www.val-oudeijssel.nl

Facebook: <https://www.facebook.com/valoudeijssel>

Lid worden?

Via onze website kunt u zich aanmelden als lid van de VAL. Ook kunt u direct contact opnemen met onze secretaris Vincent Heuthorst.

E-mail: secretaris@val-oudeijssel.nl

Tips en trucks?

Verbeterpunten, vragen of leuke ideeën voor de nieuwsbrief? Wij horen het graag!